

A Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület időszaki kiadványa

Kerékpáros Kertváros **A budapesti agglomeráció kerékpáros** **hálózatfejlesztési stratégiája**

A Budapest Fejlesztési Központ (BFK) 2021-ben elindította a regionális kerékpáros fejlesztéseknek keretet adó Kerékpáros Kertváros Stratégia tervezését. A stratégia célja, hogy Budapest agglomerációjában javuljanak a kerékpározás feltételei: az agglomerációs településen élők kerékpárral kényelmesen és biztonságosan meg tudják közelíteni a legközelebbi vasút-, hév-, vagy buszállomást, illetve hogy a közeli településekre és fővárosi kerületekbe akár végig kerékpárral közlekedhessenek.

A szomszédos települések, illetve a Budapesttel közvetlenül határos települések és a főváros között sok esetben reális alternatíva lehet a végig kerékpáron megtett utazás, így a stratégiának fontos feladata az is, hogy az agglomerációs kerékpárút-hálózat összefüggő rendszert alkosson, és szervesen kapcsolódjon a fővárosi hálózathoz.

Mindez nem csak az ingázók utazási körülményeinek javítását, a fenntarthatóbb közlekedési módok elterjedését, de a klímavédelmi célokat, valamint az aktív és egészséges életmód elterjedését is szolgálja.

A stratégia kidolgozása során már elkészült a helyzetfeltáró munkarész, amelyben a tervezők az alábbiakat vizsgálták meg:

1. Mobilitási igények és szokások vizsgálata:
  - o Kik és hogyan ingáznak a települések között?
  - o Mi ebben a kerékpáros közlekedés szerepe?
  - o Hogyan alakul a kerékpáros forgalom?
  - o Hogyan befolyásolja a kerékpározást a domborzat és a közúti gépjárműforgalom?
2. A meglévő agglomerációs hálózat vizsgálata és értékelése:
  - o a vizsgált területen felmérték a teljes közúthálózatot, és megvizsgálták, hogy mennyire biztonságosan és kényelmesen járható kerékpárral (kerékpárforgalmi létesítmények megléte, forgalomnagyság, sebesség, stb.),
  - o milyen fontos célpontokat lehet az útvonalakon megközelíteni.
3. Konfliktuspontok és balesetek elemzése: statisztikai adatok és kerékpározóktól gyűjtött vélemények alapján
4. Multimodalitás, B+R (bike and ride) kerékpártárolás: közösségi közlekedés kínálata, kapcsolatok, B+R kerékpártárolók mennyisége és minősége (pl. biztonságos, fedett, őrzött).
5. Kistérségenként összefoglaló helyzetkép a fenti vizsgálatok eredményéről.

Jelenleg a koncepcióalkotás fázisa zajlik, amelyben a helyzetértékelés kapcsán feltárt adatok rendszerezése, csoportosítása, és a Kerékpáros Kertváros Stratégia célrendszerének felállítása történik meg. Erre alapozva fogják megfogalmazni a javasolt intézkedési tervet:

- fejlesztési javaslatok, projektek megfogalmazása, azaz hol és mit kell építeni;
- javaslatok rangsorolása (pl.: beruházási költség, üzemeltetési költség, társadalmi hasznosság, előkészítettség, szakpolitikai fontosság szerint), azaz milyen sorrendben indokolt a fejlesztéseket megvalósítani.

A stratégia kidolgozásának fontos része a széleskörű információgyűjtés (online kérdőívek, térképes véleménygyűjtés), illetve a tájékoztatás. A tervek készítésének folyamatáról, kapcsolódó hírekről a BFK honlapján, a következő címen lehet tájékozódni: <https://bfk.hu/fejlesztések/kerekparos-kertvaros/>, illetve a témában szervezett minikonferencia előadásai is elérhetők a BFK Youtube csatornáján.

A stratégia várhatóan 2022 végére, 2023 elejére készül el. Reméljük, az elkészítése segíteni fogja, hogy – a Budapest-Balaton kerékpáros útvonalon elérhető – Budapest és Biatorbágy mellett Törökbálintról Budaörsre, Budakeszire, Érdre és majd Diósdra is biztonságosan át lehessen kerékpározni.

Barna Zsolt

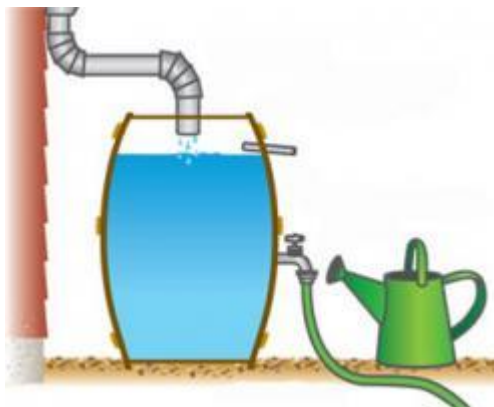
Vízügyek kicsiben

A szélsőségesebbé váló időjárással együtt jár, hogy a csapadék ritkábban, de nagyobb adagokban érkezik. Kettős feladat elé állítja ez a helyzet az önkormányzatot is és az itt lakókat is. A hirtelen lezúduló csapadék túlcordulásától meg kell védeni házainkat, pincéinket, garázsainkat, főként a település mélyen fekvő területein. Ez a csapadékvíz minél gyorsabb elvezetését követeli. Ezzel szemben viszont, a ritkuló csapadékos napokon lehulló eső minél nagyobb részét célszerű visszatartani a nyári vízhiányos hetekre, hónapokra. A két kívánalom – szerencsére – nem ellentmondó: a csapadék visszatartása egyben csökkenti az árvizes elöntések esélyét.

Milyen lehetőségeink vannak erre a családi házas övezetben? Mit tehetünk a kettős cél elérése érdekében a saját házunk táján?

Sokat teszünk mindkét fontos cél érdekében, ha csak a feltétlenül szükséges felületeket burkoljuk le a házunk körül, azokat is lehetőleg hézagosan, hogy a csapadék minél nagyobb részét beihassa a talaj.

Ha lehetőségünk van rá, a kert lejtési viszonyait alakíthatjuk úgy, hogy a vizet összegyűjtse és néhány napig az eső után még használható legyen a kertben. Teraszos kialakítás is alkalmas eszköz lehet erre.

Ha minden levezető ereszcső alá egy 200-300 literes hordót beállítunk, azzal már nagyon sokat tettünk a víz visszatartása érdekében. Lehet 1 m³-es könnyű, alumíniummal támasztott tartályokat is rendszeresíteni, akár leeresztő csappal ellátva is.

Ha minél kisebb talaj-felületet hagyunk a kertben növényzettől fedetlenül, az is segít a csapadék elnyelésében. A gyepek, a cserjés, a fás területek rengeteg vizet képesek megfogni. Mulccsal is tudunk segíteni a csapadékvíz felszívásában.

Ha a fenti lehetőségek közül legalább néhányat tudunk alkalmazni kertünkben, a le hulló csapadék 20-30, de akár 50-60%-át is visszatartathjuk, ami nagy kincs lesz kertünk növényei számára a nyári aszályban és a település érzékeny részein sem lesz árvíz kár.

Éljünk a lehetőségekkel! Valósítsuk meg a fentiek közül, amire van lehetőségünk! Érdemes, megéri a magunk és a település számára is.

Fernengel András

Szövetségben a természetszerető horgászokkal

A horgászokat természetszerető embereknek tartom. A horgászat olyan hobbi, illetve sporttevékenység mely szorosan kötődik a velünk együtt élő összes lényhez. A

horgász akkor boldog, ha tevékenységét a természettel összhangban, egészséges, jól működő ökoszisztémában űzheti, ahol a halakon és a horgászon kívül minden más vízhez kötődő élőlény, vízi madár, kételtű, ízeltlábú, emlős és növény együttélése biztosított. Szerintem egy természetszerető horgász sem kívánja, hogy a kevés megmaradt vizes élőhelyből egyet elpusztítsunk. A horgász inkább egy új élőhely kialakítására szavaz, a horgász a nádist szereti!

A törökbálinti önkormányzat, illetve Elek Sándor polgármester régi ígérete, hogy a horgászoknak a törökbálinti tóért „cserébe” egy új horgásztavat létesít. Ennek a horgásztónak a kiszemelt helyszíne a Dulácska feletti lápos, vizes, nádas terület. Több

év munkájával el is jutott az önkormányzat oda, hogy ezt a területet az államtól megvásárolta. Úgy hiszem, hogy ez alapvetően jó hír, mert ezzel a tulajdonszerzéssel ennek a természeti szempontból értékes területnek az önkormányzat lett a gazdája, azaz elviekben a helyi közösségnek nagyobb beleszólása kell, hogy legyen abba, hogy mi történik a területtel.

Minden túrázó, természetszerető és környezetéért aggódó ember Törökbálinton ismeri ezt a területet. A Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület régi terve, hogy itt tanösvényt, madárvártát alakítson ki, ahol ezt a Törökbálinton egyedülálló vizes élőhelyet közösségünknek jobban bemutathatja, megismerhetővé teheti és mindenkiel megszeretheteti. Ennek az élőhelynek rendszeres látogatója a szürke gém és a nagy kócsag, előfordul a fehér gólya, de szerencsével megfigyelhető a fekete gólya, a sárszalonna is. Nagytestű vízi madaraink mellett rengeteg madár fészkelő helye, élőhelye ez a kis gyöngyszem, ezért mind erdei, mind mezei madarak megfigyelésére alkalmas. Nekem személyesen a legszebb élményem, amikor őszapó rajjal találkoztam a környéken.

A klímaváltozás tekintetében tagadhatatlanul elképesztően fontos feladat a víz-visszatartás elősegítése. Minden a vizes élőhelyért aggódó törökbálinti aggóva figyel, hogy évek óta nyaranta száraz a Hosszúréti patak törökbálinti ága. Kedves, szerethető patakunk időszakos vízfolyássá változott az elmúlt három év aszályai miatt. (Emiatt az illegális vízkivételt sem kezelhetjük elnézően!) Eleve kérdéses, hogy a Dulácskához tervezett horgászto feltölthető-e megfelelő mennyiségű vízzel. Az sem elhanyagolható, hogy a védett állat- és növényfajok tömegét pusztítná el a megrajzolt meder kimarkolása. A párolgást, szivárgást nem számolva a becslések szerint a patak teljes éves vízmennyisége lenne szükséges a feltöltéshez!

De jó hír, hogy elképzelhető olyan megoldás, ami egyszerre biztosít a horgászok számára sportlehetőséget és szolgálja veszélyben lévő vizes élőhelyeink megőrzését, és még a villámárvizek kockázatát is csökkenti a patak teljes hosszában. Igen, talán nehezebb előre lépni, több szereplő együttműködése kell hozzá, jobban kell akarnunk megvalósítani, de együtt mindannyian sokkal többet nyerhetünk vele!

Hivatalos nevén a Károlyi Mihály utcai száraztároló (ld. 6. oldal) kialakítására árvízvédelmi okokból került sor. Itt egy alsózsilipes műtárgy biztosítja azt, hogy árvíz esetén ne tudjon túlságosan nagy mennyiségű víz átfolyni a tározón, így csökkentse az árvízi terhelést az alsó szakaszokon. A tározó kapacitása óriási, ezért meggyőződésem, hogy árvízvédelmi szerepét egy állandó vízállású tározóként is el tudná látni.

Így földmunkák, vizes élőhely elpusztítása nélkül, a műtárgy átépítésével lehetne elérni, hogy a horgászatra is megfelelő mélységű duzzasztott tó alakuljon ki.

Ennek a tározónak a visszaduzzasztása horgásztóvá véleményem szerint összességében sokkal több haszonnal járna a településen élők számára (amibe beleértem a kétéltű és madárpopulációt is). Egyrészt a lakott terület közvetlen közelében alakulna ki egy szerintem páratlan szépségű tó, ami talán részben felejtetheti a két autópálya közelségét az ide kisétáló városlakókkal. Másrészt a duzzasztással egy új vizes élőhely jönne létre, ami ráadásul hozzájárulhat a meglévő jobb egészségéhez is. A tónak a vízpótlását és egyben az árvízvédelmet jelentősen elősegíthetné, ha az M7-es Érdi úti oldalán található csapadékgyűjtő árokrendszert az autópálya alatt visszavezetnék ebbe a záportározóba. Ebben az árokban csak úgy hömpölyög a víz a záporok során! És ez a víztömeg a zsilip után éri el a patakot, visszatarthatatlanul zúdul rá a Dózsa György utcai patakszakasz kertjeire, házáira. Szerintem ezek az előnyök érnek annyit, hogy ezért a megoldásért érdemes legyen több szervezőmunkát, egyeztetést, kicsit több tárgyalást lefolytatni!

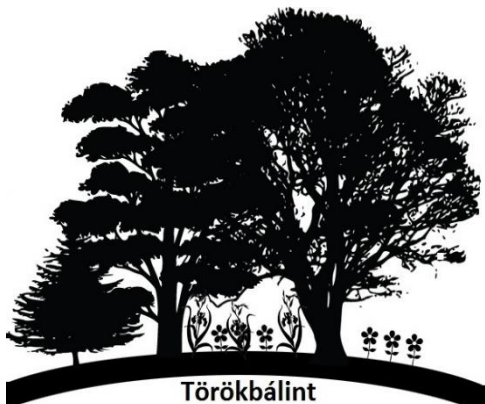
Szóval szerintem a horgász és a természetszerető ember érdeke egybeesik a száraztározó duzzasztóvá alakításával, és erre a megoldásra a természet is örömmel szavaz!

Kedves Természetszerető Horgász! Kedves Városlakó! Kérlek vegyél részt ebben a fontos vitában (igen erről vita van!), vegyél részt az önkormányzat bizottsági és testületi ülésein, szólalj meg a jó megoldás érdekében, üzenj a képviselődnak, a polgármesterednek, hogy Te is a természettel szavazol! Legyen hangod, hogy a nádas legalább itt megmaradjon!

Bruder Márton

Fa-ügyeink

A nyári hónapok viszonylag csapadékosak voltak. Ennek ellenére a Kerekdomb Egyesület kiegészítette az égi áldást: rendszeresen locsoltuk a fiatal facsemetéket. Egy facsemetének az első három éve a legmeghatározóbb. Ha ekkor nem kap kellő mennyiségű vizet, nem marad meg. Ha eleget kap, mélyre tudnak menni a gyökerei és ellátja később magát. Ezért létfontosságú a Kerekdomb locsolócsapatának munkája. Minden facsemete kb. 20 liter vizet kap hetente, lehetőleg a gyökérhez vezető csövön keresztül; ha ilyen nincs, a tányérjába. Létfontosságú ez számukra a harminc fok fölötti nyári hőségben. A kicsi, felszínközeli gyökerek nagyon könnyen kiszáradnak a vízpótlás nélkül.

Tavaly hét csoportban végeztük a munkát. A gépkocsit és az utánfutóra szerelt 1000 literes tartályt az önkormányzat biztosította. Minden csoportban szükség van egy gépkocsivezetőre és legalább egy, de jó esetben a csövet kezelő két locsolóra. Az 50 önkéntesnek (akik tagjaink vagy támogatóink) Törökbálint belterületén, az Auchan parkolójában, valamint a József-hegy délkeleti oldalában fekvő Levendulásban ültetett kis magoncokat kellett locsolnia. A csoportok összetétele és a locsolás időpontja rugalmas volt: legkésőbb előző napra összeállt a csoport (ezt egy Excel-táblázatban minden résztvevő követhette), de volt, hogy a locsolás előtti órákban dőlt el, kik tudnak részt venni. A nyaralások miatt ilyen rugalmasságra szükség is volt.

Ősszel 18 fát ültettünk el: a Széchenyi téren, a Dózsa György utcában, a Felsővár utcában. Ezeket már megmetsztük, kitányéroztuk. Húsvét előtt érkezett meg a Pilisi Parkerdő Budai Erdészetétől 200 tölgy csemete, amiket a Levendulás erdősítéséhez használtunk fel. Már ezek is a helyükön vannak. 50 juhar magonccal pótoltuk az Auchan parkolójában tönkre ment vagy lekaszált (!!!) fácskákat. A következő feladatunk az Budaörs felé haladó kerékpárút melletti juhar fasor kitányérozása lesz, amit a kerékpárút építése során betemettek. Mire ez a lap a kezéhez jut,

már ezzel is készen leszünk. Az építők javára kell írunk, hogy a sok gépi mozgás ellenére, mindössze 3 fa sérült meg, a kerékpárút építése során, amiket hamarosan pótolunk, kicserélünk.

Az elültetett fácskákat persze locsoljuk is. Az idei locsolási idényben is szükségünk lesz jól szervezett locsolócsapatokra, hogy Törökbálint zöldőbb, élhetőbb legyen. Várjuk tehát mindenki jelentkezését, aki ezt fontosnak érzi, időt tud áldozni rá. Kövesse a Kerekdomb Környezetvédő Közösség nyílt fb csoportot vagy írjon az info@kerekdomb.hu címre!

Czövek Tamás

Az energiatartótlenség és klímavédelem otthon kezdődik

A globális éghajlatváltozás, klímavédelem mindennapjainkat átszövő fogalmak. Ahhoz, hogy érdemben tenni tudjunk ellene, fontos, hogy csökkentjük az üvegházhatású gázok koncentrációját a légkörben. Az üvegházhatású gázok – többek között – a fosszilis energiahordozók égetése közben szabadulnak fel, beleértve azt is, amikor otthonunk fűtésére gázt, olajat vagy szenet használunk.

Energiatakarékosság ≠ energiatartótlenség ≠ megújulókat alkalmazása

Ha az energiatartótlenség szót meghalljuk, gyakran keveredik a takaréklenség fogalma a tartótlenséggel, de sajnós még a megújuló energiák felhasználásával is öszszemosódik.

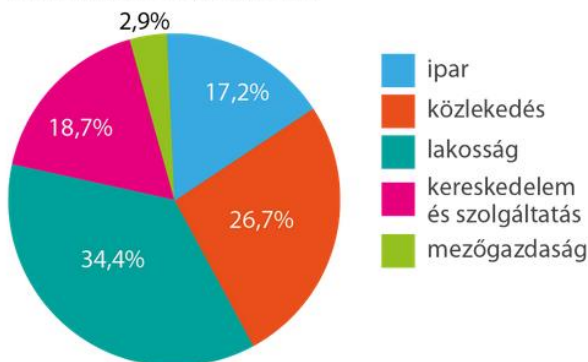
A tartótlenség sok mindenből fakadhat: a technológia fejlődéséből, a jobb hatásfokkal működő berendezések alkalmazásából, ugyanakkor az energiatartótlenség hatéklenséglára fogyasztási szokásaink is jelentős befolyással bírnak. Az energiatartótlenség felhasználása olyannyira fontos, hogy még megújuló energiát is csak akkor éri meg igazán alkalmazni, ha azt megelőzően a felhasználás hatéklensége is növekszik. Az energiatartótlenségvel való takaréklenség tehát elsősorban azt a tudatos energiatartótlenséglóli magatartást fedi le, amit odafigyeléssel érhetünk el: például ha a lakásunkat 22 helyett

csak 20-21 fokra fűtjük vagy ha termosztát segítségével programozzuk a fűtési igényünket. Nem kevés energia takarítható meg a tudatos felhasználással, hiszen 1°C-kal kevesebbre állított fűtés akár 6 százalékkal csökkentheti az energiafelhasználást.

Ha az energiahatékonyság szót meghalljuk, jellemzően a rezsiköltségek csökkentésével azonosítjuk azt. Holott az energiahatékonyság többről szól. Az energia hatékony felhasználásának ösztönzésével csökken az egyes országok energiaintenzitása, azaz növekszik az egységnyi energiával előállított gazdasági teljesítmény és nemzeti termék. Így az egyes nemzetgazdaságok ellenállóbbá válnak, csökken a hosszú távú energiaszükséglet kielégítésének befektetési igénye. Emellett javítja a globális életminőséget is (pl. a levegőszennyezés csökkentésével vagy a jobb, egészségesebb épületek révén). Nem utolsó sorban pedig hozzájárul az egyes országok klímavédelmi céljainak eléréséhez is.

A magyar gazdaság végsőenergia-felhasználásának megoszlása

Az energiahatékonyság tehát a tudatos energiafelhasználás egyik első és legfontosabb lépése, azonban az ország energiagazdálkodásának fenntarthatósága tekintetében is kulcskérdés. A drágán és a környezetet jelentős mértékben terhelve előállított energiát nagyon pazarlóan használjuk hazánkban. Ez komoly és felesleges költségekkel jár, terheli a háztartások, középü-

letek fenntartóinak pénztárcáját, és a 'rezsicsökkentésen' keresztül az állami költségvetést is. Ha ezen nem változtatunk, akkor már a közeljövőben is komoly gondokkal kell szembenéznünk: a felesleges, pazarló energiafelhasználás visszaszorítása, a hatékony energiafelhasználás jövőnk kulcsa.

Ebben az értelemben a rezsicsökkentés jelenlegi formája sem fenntartható. Az Európai Bizottság (EB) – először a *Fit for 55*, majd a *REPowerEU* dokumentumokban – a fosszilis energiafelhasználás drasztikus visszaszorítását tűzte ki célul, ehhez számos eszközt nevez meg, többek között a megújuló energia minél szélesebb alkalmazása a villamos áram előállításában és lakossági fűtésben (pl. hőszivattyúk révén: a következő öt évben az EB 10 millió új hőszivattyúval tervez, 2030-ig 30 millióval), illetve a

fosszilis energiahordozók megadóztatása is része ennek a tervnek. Mindannyiunk elemi érdeke ezért, hogy csökkentsük saját felhasználásunkat és lépünk a megújuló okotthoni alkalmazása irányába. Hogyan? Érdemes mindennek előtt azt végiggondolni, hogy az elégetett gáz, szén, olaj, fa a magyar háztartások esetén kb $\frac{3}{4}$ részben fűtésre megy el, a többi részét a melegvíz-készítés, háztartási eszközök, főzés, világítás teszi ki. A hűtés részesedése minimális nálunk. És mielőtt azt mondanánk, hogy ez elenyésző a nagy ipari felhasználókhöz képest, akkor érdemes tudni, hogy Magyarországon a lakosság a legnagyobb energiafelhasználó (kb. 33-35%-kal), megelőzve az ipari és közlekedési szektort is. Ez az európai átlag felett van, ott kb. 25% a lakosság részesedése az energiafelhasználásból.

A felhasználás csökkentése tehát otthon kezdődik. Mivel a magyar háztartások által felhasznált energia 80 százaléka az orosz gázra épül, az energiafelhasználás csökkentése az energiafüggetlenség első lépése is. És ebben az egyéni cselekvés szerepe egyre jobban felértékelődik.

Szalai Gabriella

forrásként felhasználtam a www.mehi.hu honlapot

Apró, de fontos hírek

Az idei **veszélyes hulladékgyűjtés** május második felében várható, már elindultak háttérben az előkészítő munkálatok. A pontos időpontról időben tájékoztatja majd a lakosságot a Polgármesteri Hivatal is és a Kerékdomb Egyesület is.

A **zajvédelemmel kapcsolatban** semmi előrelépés nem történt az elmúlt időszakban. A nagy bejelentés nyomán – miszerint a „dinamikus forgalomszabályozás kísérleti tesztüzemet” – telepítenek az érdi emelkedő törökbálinti szakaszára – nem történt semmi. Mit jelent ez? Azt, hogy (néhány tábla és néhány sebességmérő akció helyett) mérleg-drága automata forgalom- és időjárás-mérő kerül telepítésre. Ennek adatai alapján manuálisan módosíthatja egy diszpécser, távolról a megengedett sebességhatárt. Az ígért határidők állandóan csúsznak. Most éppen július végére ígérik a telepítést,

augusztusra a tesztüzemet, szeptemberre az éles működést. A rendszer hatékonysága felől erős kétségek fogalmazódnak meg a hazai közlekedési kultúrát ismerőkben.

Többen jelzik, bár nem túl gyakran, hogy a hulladékelszállításért felelős szolgáltató **egy kocsiba üríti a vegyes és a gondosan szétválogatott**, megtisztított újrahasznosítható hulladékot is. Minden esetben továbbítjuk a jelzést a hivatalba, akik a szolgáltatónak továbbítják a jelzést. A hírek szerint felelősségre vonják a munkásokat. Kérem, hogy ha ilyen előfordul, a jelzéshez tegyék hozzá az utca, házszám, időpont adatokat. Ha lehet, telefonos fotót vagy videófelvételt mellékeljenek. Igyekszünk mindent megtenni azért, hogy legyen valódi értelme a hulladékok lelkiismeretes válogatásának.

A következő hetekben a **hulladékgazdálkodással kapcsolatos előadást, beszélgetést** szervezünk, az egész országra rálátással bíró szakember részvételével. Itt az összes kérdésünkre választ kaphatunk majd a hulladékok hazai elhelyezésével kapcsolatban.

Fernengel András

Programjainkra, falocsoló csapatainkba várjuk jelentkezésüket!

info@kerekdomb.hu

A tükörhegyi intenzív építkezés sajnos szeméttel jár

Az egykor 1040 lakásos lakótelep helyén sorházak épülnek. Tükörhegy Depo melletti oldalán 2010-ben egy izraeli beruházó tíz nagyobb telken összesen 1040 lakásos lakópark építésére kapott engedélyt. A beruházás nyilvánosságra kerülését hatalmas felháborodás követte. Több év küzdelmét követően szerencsére sikerült elérnünk, hogy a négyemeletes lakótelepi épületek helyett mindössze négylakásos sorházak épülhessenek csak. Az érintett tíz telekből már a legtöbbször állnak az ingatlanok és sokan már be is költöztek a felépült házakba. Viszont a Balassi Bálint utca végén még intenzíven zajlik a telkek beépítése. Az építkezés velejárója pedig a sok szemét. Korábban már szerveztünk oda több lakossági akciót is és összeszedtük a szemetet. De sajnos az építési anyagok csomagolásából származó hulladék folyamatosan újratermelődik, a szelesebb idő pedig széthordja azt a környéken. Legutóbb a Hivatal segít-

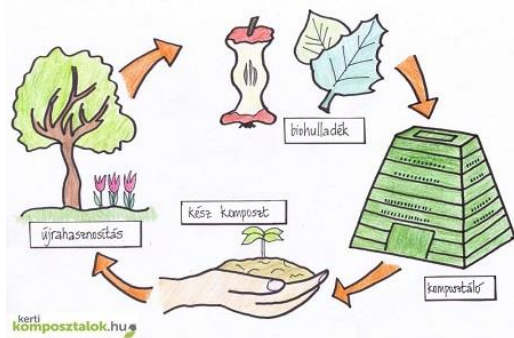
ségét kértem. A Városrendészeti Iroda az építőcégtől márciusban már kérte a hulladékok eltakarítását, ami meg is történt. Felhívták továbbá a beruházó cég tulajdonosának figyelmét, hogy a továbbiakban fordítsanak kiemelt figyelmet az építkezéssel érintett közterületekre kerülő hulladék folyamatos összegyűjtésére, amelyet visszatérően ellenőrizni fog a Hivatal. Most sajnos szükség lesz rá, mert megint rengeteg a szél által széthordott hulladék.

Szöke Péter

Komposztáljunk bátran!

Őszi kiadványunkban már írtam arról, hogy a sok lomb legjobb „eltakarítási módja” a komposztálás. Kettő az egyben tevékenység ez, hiszen így eltűnik a lehullott levél, cserébe pedig olyan földet kaphatunk, ami remek tápanyag utánpótlást kínál növényeinknek.

A komposzt azonban jóval több lehetőséget nyújt annál, minthogy csupán a lehullott falevelek gyűjtőhelye legyen. Egész évben szolgálhat minket és a környezetünket. Szakértők szerint évente fejenként 450 kg hulladékot termelünk. Ennek 30%-a olyan szerves anyag, ami mehetne akár a komposztba is.

Mi minden kerülhet/kerülhetne bele?

- Mindenféle zöldség és gyümölcs levágott vagy nem ehető része.
- Kávé- és teazacc.
- Szobanövények elszáradt, levágott részei.
- Virágföld.
- Kisállat alatti alom.
- Selyempapír, tojásos doboz. (feldarabolva)
- Gyapjú, pamut és len is kis mennyiségben, jól feldarabolva.
- Fűnyesedék, gyomok, elszáradt virágok, lehullott gyümölcs.
- Összeaprított gallyak, fűrészpor.

Az ideális az, ha mindezek vegyesen kerülnek bele. A jó komposztba éppúgy szükségesek a nitrogén tartalmú (vizesebb) adalékok (pl. a fűnyesedék), mint a szén tartalmú (szárazabb) adalékok (pl. a faforgács). A jó komposzt keverékben nem rothadnak az elemek, hanem korhadnak.

Honnan lehet tudni, hogy jól csináljuk?

- Hő termelődik a komposztban, ami akár 60 fok is lehet.
- Élővilága lesz, szép kövér gilisztákkal.
- Nem büdös.
- Tapintásra nem vizes, sáros, csak földnedves (mint egy kicsavart szivacs).

Szorgos gyűjtőmunkák első eredménye 4-6 hónap múlva jelentkezik. A kb. 6 hónapos komposztot, friss komposztnak hívjuk. Tele van tápanyaggal és jó szolgálatot tesz a talaj felszínére szórva, de a gyökerek számára még túl erős. A türelmesen kivárt kb. 1 éves komposzt azonban már érettnek minősül, így kirostálás után mindenhova bekerülhet, pl. a balkonládákba is.

Végezetül néhány jó tanács:

- A komposztláda aljára faaprítékot tegyünk, hogy alulról levegőzni tudjon.
- Rétegenként tegyünk rá valamilyen földet, mert ez serkenti a lebomlást, tápanyagot visz a komposztba és az esetleges kellemetlen szagokat is lefojtja.
- Ne tegyünk bele beteg növényeket, vagy felmagzott gyomokat.
- Az apróbbra vágott nyesedékek gyorsabban bomlanak.
- Ha szuper komposztot akarunk, akkor 4-6 hetente érdemes átforgatni.
- Aki még jobban el szeretne merülni a komposztálás rejtelseiben, annak ajánlom a www.komposztalj.hu oldalt.

Mindenkinek eredményes komposztálást kívánok!

Dr. Horváth Gyöngyi

Utolsó utáni pillanat.

Az ipari tevékenység hatására, néhány hőcsapdaként működő gáz légköri koncentrációja rendkívüli mértékben és folyamatosan emelkedik, s ez a bolygónk felszíni átlaghőmérsékletének emelkedését eredményezi. Olyan mértékű éghajlat-változást, szélsőségesedését eredményez, ami természeti rendszereink kritikus mértékű pusztulásához vezet. A folyamat megállítása elemi érdekünk.

2018-ban adta közzé az IPCC (Éghajlatváltozási Kormányközi Testület) a 1,5 fokos jelentését. A grafikonon az látszik, hogy minél korábban és határozottabban tesszük meg a szükséges lépéseket, annál kisebb áldozatokat kell majd hoznunk az évszázad második felében. A 2021-es jelentés szerint a 1,5 fokos felmelegedést már valószínűleg 2030-ban elérjük, de van még némi remény a szinten tartására.

Az ipari forradalmak gyökeres változásokat hoztak a termelésben, a fogyasztásban és a mindennapi életünkben egyaránt. A változásokon keresztül pedig hatással voltak az egész társadalmi és gazdasági berendezkedésünkre. Az egyszeri fogyasztásra épülő gazdaságunk, pazarló és környezetterhelő. Szembe kell néznünk azzal a ténnyel, hogy a **jelenlegi életmódunk fenntarthatatlan**. Sürgető tehát a körforgásos gazdaságra történő átállás, amitől jelentős átrendeződésre számíthatunk.

A karbonlábnyom azt mutatja, hogy például egy ember életmódja, egy termék életciklusa, egy vállalat tevékenysége mennyi közvetlen és közvetett üvegházgáz-kibocsátással jár. Mértékegysége a szén-dioxid-egyenérték (CO₂e), ami az összes üvegházhatású gáz (metán, dinitrogén-oxid, F-gázok, CO₂ stb.) kibocsátását magában foglalja. Minél nagyobb valamilyen tevékenység vagy egyén, közösség, társadalom karbonlábnyoma, annál nagyobb annak felmelegítő hatása az éghajlatra. Vizsgáljunk meg néhány konkrét területet, ahol egyéni életmódváltásunkkal elő tudjuk segíteni az élhetőbb jövőnket:

A **közúti közlekedésből** és szállítmányozásból származik az EU üvegházhatású gázkibocsátásának ötöde. Az egyre növekvő gépjárműszám és az online vásárlások okán széles körben elterjedt házhozszállítások miatt egyre hangsúlyosabb az ebből származó emisszió. A valódi megoldás nem a hatékonyság növelése vagy alternatív üzemanyagra áttérés (pl: elektromos autó), hanem a felhasználás csökkentése, aktív közlekedési módok előnyben részesítése (kerékpár, gyaloglás) áttérés más járművekre (pl: vasút, közösségi közlekedés).

A **háztartásunk energiafelhasználásának** minimalizálása megkerülhetetlen. Beruházás nélkül, szokásaink változtatásával is elérhetünk megtakarításokat: Milyen hőfokon mosunk, mennyi meleg vizet használunk, milyen a szobahőmérséklet? Ültethetünk nagyméretű lombhullató fákat épületárnyékolás és kedvezőbb mikroklíma biztosítása céljából. Ugyanis az aktív épülethűtésre is egyre jelentősebb energiákat fecserlünk el. Házunk felújításánál, energetikai korszerűsítés során figyelembe kell vennünk azt is, hogy a felhasznált építőanyagok és épületgépészeti berendezések kitermelése,

gyártása, szállítása és beépítése során jelentős mértékű széndioxid kibocsátás történik. Egyre több alternatív hőszigetelő anyag közül választhatunk, melyek akár még szemet is képesek megkötni tárolni: (pl: szalma, kender, gyapjú, cellulóz, fagyapot). A csupán részleges megtakarításokat elérő kisebb léptékű felújítások hosszú távon el lehetetlenítik Magyarország üvegházhatású gázok kibocsátását csökkentő célkitűzéseit. Belakatolják ugyanis a jövőbeni energiafelhasználás szükségességét. Törekedni kell tehát a felújítások során a lehető legnagyobb üzemeltetési energia megtakarítás elérésére.

Étkezésünkkel is jelentősen befolyásoljuk az üvegházhatású gázkibocsátásokat. Egy adott ételkészítés szénlábnyoma függ az ételkészítés-ellátási lánctól: földművelés és állattartás módjától, a csomagolásától, szállítási távolságtól és módjától, esetleges hűtésétől, raktározásától, elosztáson át egészen az otthoni felhasználás módjáig (sütés, főzés,..) sőt még a hulladék sorsa is számít. A folyamat végiggondolása rávilágít az ételkészítéshulladék csökkentésének jelentőségére, a **komposztálás** fontosságára. Ajánlott a szállítási útvonal, logisztika minimalizálása (pl: helyi termelőktől idény zöldséget és gyümölcsöt fogyasztani). Az állattenyésztés kétségkívül az egyik legjelentősebb üvegházgáz-kibocsátó tevékenység, ugyanis az emberi fogyasztásra termelt legtöbb növényvel szemben az állatok takarmányozása és nevelése több energiát és erőforrást igényel. A légtérben fellelhető metán egyik legfontosabb forrás a szarvasmarha-állomány. Emiatt az állati eredetű fehérjék (hús és tejtermékek) fogyasztásának mérséklése is ajánlott.

Végül a legkézenfekvőbb megoldás, ha egyszerűen csak **kevésbé fogyasztunk**. Ha ugyanis egy új terméket nem vásárolunk meg, azzal egyúttal elkerüljük az alapanyagokkal, gyártással és forgalmazással kapcsolatos kibocsátásokat. Részesítsük előnyben a tartós és javítható eszközöket. A már nem használat eszközeinknek, ruháinknak próbáljunk meg új felhasználási helyet találni továbbadással. És magunk is keressünk alternatív beszerzési forrásokat, megnövelve ezzel a már forgalomban lévő termékek hasznos élettartamát. Öltözködésünknek is nagy környezetterhelő szerepe van, ugyanis a textilgyártás, divatipar óriási vízszennyezése mellett jelentős széndioxid kibocsátással is jár. Törekedjünk hulladékunk mennyiségének csökkentésére, használjunk többször használható eszközöket (pl: vászon szatyor, kulacs).

És ne feledjük, a CO₂ mennyisége annak megkötésével is csökkenthető!
**Támogassuk önkéntes munkával a Kerekdomb Egyesület
faültetési és locsolási programjait!**

Kelle Virág

Ízelítő egyesületünk elkövetkező programjaiból

- **Veszélyeshulladék gyűjtés:** remélhetőleg májusban
- **Nomád tábor:** június végén
- **Falocsolás:** egész nyáron
- **Kék túra kirándulások:** folyamatosan meghírdetve
- **Kerékpáros túrák:** a honlapon meghírdetve
- **Üzemlátogatás a Vertikál Zrt.-nél:** egyeztetés alatt
- **Hulladékkgazdálkodással kapcsolatos előadás:** májusban
- **TeSzedd:** ősszel
- **26. Kerekdomb Futás:** ősszel

Ezekről és további programjainkról részletes tájékoztatást talál a www.kerekdomb.hu oldalon.

Jelen lapszámunk színes, mellékletekkel bővített digitális változatát megtalálhatja honlapunkon, ha mobiltelefonjával leolvassa a következő kódot:

Kék Ég - A Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület időszaki kiadványa

Felelős kiadó: Fernengel András, Szerkesztő: dr. Horváth Gyöngyi

E számunk szerzői: Bruder Márton, Kelle Virág, Czövek András, Fernengel András,

Barna Zsolt, dr. Horváth Gyöngyi, Szőke Péter, Szalai Gabriella

Készült a Stil Art Bt. nyomdájában 4000 példányban

Az egyesület postacíme: 2045 Törökbálint, Felsővár u. 68.

Telefon: 23/331-546, e-mail: info@kerekdomb.hu